

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — odeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Politično plemstvo

Kot ostanek iz zgodovine se nam je ohranilo — formalno že odpravljeno — krvno plemstvo, ki je tistim, ki so ga bili deležni, dajalo velike prednosti pred vsemi drugimi zemljani. Plemič je bil človek in pol, neplemič pa se je moral boriti cele zgodovinske dobe, da so začeli postopati z njim vsaj kot s človekom. Počasni je prodiralo in zmagovalo mnenje, da smo si ljudje vsi enaki in da rojstvo še ne daje nobenih prednosti. Toda ljudje, ki so uživali prednost modre krvi, ki se je menda pretakala po njihovih plemenitih žilah, so se otreli prodirajoče misli o enakosti vseh zemljanov in to z umom in mečem. Kot budni stražarji svojih zavajanja vrednih privilegijev so z vso bistroumnostjo — kolikor so je bili propadajoči rodovi zmogli — dokazovali, da je celotna človeška družba v nevarnosti, da se bo vse podrla, ako postanejo v obeh državah vsi državljani enako vredni, da je celo vsa evropska kultura v nevarnosti. Vse ta strah pa seveda ni mogel ustaviti časa, ki je šel svojo pot naprej in v velikih preratih je krvno plemstvo padlo, sicer je pa ostalo vse pri starem: človeška družba ni propadla, države se niso razlele vsakelebi, evropska kultura je pa še bolj sproščeno zadihala.

Nekaj podobnega se je, ni še dolgo od tega, zgodilo pred našimi očmi. Združen in organiziran odpor narodov je zlomil politično plemstvo, ki se je zadnja leta začelo razvijati med nami in ki si je čimdalje bolj lastilo prednosti krvnega plemstva. Zaredila se je neka posebna skupina ljudi, ki je bila politično plemenita in je zato tudi edina smela uživati politične pravice. Ni bila sicer mnogoštevilna, zato pa tem bolj predrzna in naduta, še vse bolj kakor pl. Tebarjani ali pl. Turpoljci. Kdor ni ali že ne nepretrgani vrsti prednikov spadal v to družino ali pa se mu s pomočjo vplivnih sorodnikov ni posrečilo seznaniti se z njo, se ji sploh ni mogel približati. Ostali je moral zunaj kot tlačen in z nobenim dejanjem, z nobeno žrtvijo se ni mogel povzpeti do neprijaznega, pa vendar najvplivnejšega naslova političnega plemiča, kvečjemu, če se je prodal z dušo in telesom, pa še takrat ga niso sprejeli kot enakovrednega in enako zasluživega brata, ampak previdno in z vso opreznostjo kot novince, ki se bo moral še izkazati, če je vreden svojih novih vrstnikov. Ta pl. družba se je zabarikadirala z zakoni in z vso avtoriteto in močjo države varovala svoje postojanje, češ, da so vse množice izven nje itak protidržavne in nimajo druge pravice kot delati tlako in pa sliš tacite murmurandje, pravico do tihega murmuranja.

Ta naslov pa ni bil kar tako brez vsega. Kdor se je mogel izkazati z njim, je lahko predržno hodil okrog, vzdigoval prazno glavo in oboroženo pest in tudi udaril je lahko, ne da bi se mu kaj zgodilo. Na vsak korak je bilo videti razliko med plemenitimi in prostaki. Dva sta istočasno, pred isto komisijo napravila izpit na univerzi: prvi pl. v smislu dnevnih politike, je takoj dobil dobro državno službo, drugi pa ali neprimerno slabšo, pod mnogo neugodnejšimi pogoji ali pa sploh ne; leta in leta je mledoval za skromne podpore iz bednostnega fonda, čistil kljuke od vrat do vrat in se klanjal po uradih svojim nekdanjim sošolcem, ki so že postali plemeniti državljani in so smeli tudi delati za državo in stranko, on je bil pa še vedno protidržaven element, ki se podpore ni vreden. — Dva davkoplačevalca sta prošla, da se jima odloži plačilo davkov: prvi priloži prošnji legitimacijo, nekak rodovnik, iz katerega je razvidno, da spada med plemenite, njegovi prošnji se ugodijo; drugi nič ne priloži, plača samo takso kakor je treba — prošnja se mu odbije, zarubijo mu kravo, čeprav jih je za božjo voljo prošil, naj vzamejo vola, ki ne molze in ga bo lažje pogrešal. — Dva obrtnika sta se potegovala za neko javno, za vse obrtnike v stroki razpisano delo: prvi je kuhan in pečen med plemenitimi, rjove z njim, hodi na shode in pojedine, obiskuje njihove salone in gradove — njegovo ponudbo sprejmo; drugi je v njihovi družbi neznan, videli so ga celo, da je nekoč stopil iz farovške veže, še pomnijo, da je njegov oče po potresu l. 1895 pobelil cerkev — ponudbo odbijejo, čeprav bi napravil delo za manjši denar. — Dva fanta razsajata po vasi: prvi iz vina in prešernega veselja, da je postal plemič, ki ima besedo in moč, drugi iz togote, da je še vedno za peto kolo v občini in državi; o prvem se reče, da je storil svojo »nacionalno dolžnost«, o drugem, da je »skalil nočni mir« in se jima tako tudi odmeri. — Dva časopisa izhajata, eden za plemstvo, drugi za »kmečko svojato«; prvi ima prosto pot iz bele Ljubljane po celi deželi in je znamenje napredka, modernizma in vse gospodarske in celo patriotizma; drugega ustavljajo na vsakem koraku, poseben odbor, ki je imel največ politične plemenite krvi v sebi, je odločal, kdaj naj zamudi vlak, kdaj naj izide vseh okrnjen in pomazan, kdaj pa naj sploh ne zagleda belega dne. O politično plemstvo je bilo srborito in je znalo nagajati, kakor pomehkužen otrok, ki je epoznal, da ga nihče udariti ne sme.

Tako so bili razdeljeni v dva sloja vsi stanovci: profesorji, učitelji, cestarji, krovec, slavarji in davkoplačevalci, duhovniki, konjederji in dimnikarji, celo ranocelniki in babice, zdravniki in bolniki. Tudi zakoni so bili obrnjeni na dve strani: prijaznejša in mehkejša na stran plemstva, strožja, neizprosnejša na stran »protidržavnega ljudstva«.

Ž, na račun plemstva, krvnega in političnega, je mogoče prav lepo živeti, dokler je mogoče! Narod pa se je svoje edine pravice, pravice do tihega murmuranja, vedno glasneje posluževal. Političnemu plemstvu je postal že kar nevaren, zastutilo je, da mu bijejo zadnje ure. Začelo se je braniti kakor nekdanj krvno plemstvo, češ: država bo propadla, če pade naša aristokracija; konec bo nacionalne kulture, če se odpravijo nacionalisti. — prišli bodo Rimljani ter končali naše mesto in naš narod — kakor farizeji v sinagogi. Pa se le ni moglo ubraniti neizprosni toku časa, propadlo je in »nobrene solze« bilo ni za njim, tudi škode nobene, le neprecenljiva korist.

Toda politično plemstvo se še kar nič ne more sprijazniti z novo usodo. Kakor se je krvno plemstvo zagrenjeno zabubilo v svoje gradove — kolikor jih je še ostalo —, kjer se je v onemogli jezi pritoževalo nad silno »krivico«, ki se mu je zgodila, nad »prostostim narodom«, ki je prekinil njihovo udobno življenje, nad prečrtno novo ureditvijo družbe, po kateri so oni, plemiči od ve-

Abesinske senzacije v Evropi

Proste roke na vzhodu

V Avstriji se boje najnovejših diplomatskih mešetarenj - Zamisel direktorija velesil kot preosnova ZN - Vloga dr. von Ribbentropa

Dunaj, 24. oktobra 1935.
V tukajšnjih zunanje-političnih krogih je vzbudila precejšen nemir vest, ki jo je sporočil zunanjemu ministru avstrijski poslanik v Parizu. Ne gre sicer za nobeno določeno dejanje, marveč za informacijo, da se francosko zunanje ministristvo na pritisk Anglije zopet ukvarja z mislijo, kako Nemčijo privabiti nazaj v Zvezo narodov. Baj je prišlo enako zaupno vprašanje tudi iz Berlina, kjer so zaman pričakovali, da se bo Zveza narodov od sedanjem abesinskem sporu razletela in se čutiljo sedaj nekoliko osamljene. Položaj Nemčije nanreče ni v ničemer podoben položaju Amerike ali Japonske, ki tudi nista članici Zveze narodov. Slednji dve državi sta silno daleč od Evrope, neodvisni od nje s svojimi lastnimi interesnimi območji. — Nemčija pa sedi v osrčju Evrope in je vsestransko na njo privezana.

V pariškem zunanjem ministristvu, tako pravi informacija, ki je prišla na Dunaj, tudi trdijo, da je nemška vlada stopila v stik tudi z nekaterimi balkanskimi državami v zvezi s vprašanjem njene morebitnega povratka v Zvezo. Najbolj zanimivo pa je pri tem, da želi Nemčija, da se ji izpolnijo nekateri predpogoji, kajti kar tako praznih rok bi se ne vrnila rada, ker bi ne hotela trpeti na ugledu. Proti gotovim kompenzacijam bi pa bila pripravljena to storiti. Razgovore s Parizom in Londonom je baje uvedel znani von Ribbentrop.

O predpogojih se baje Nemčija še ni jasno izrazila, toda na Dunaju so prepričani — ne vem, če imajo za to bolj tehtne razloge kot samo strah — da si hoče Nemčija izgovoriti prosto roko na vzhodu. Ker je sklenila Nem-

Pogoj Nemčije za vrnitev v Ženevo

čija s Poljsko 10 letno premirje, poljska meja ne prihaja v poštev. Morda gre za Litvo, a tukaj raje verjamejo, da bo sedaj Nemčija poskusila priti do svojih ciljev v Avstriji s pomočjo Zveze. Menda je tudi Anglija, ki je sedaj pobornica Zveze narodov, dala Nemčiji razumeeti, da bi se dalo o tem govoriti, če se Nemčija vrne nazaj v Zvezo. Morda bi bila tudi Italija pripravljena poplačati ljubenzivo nevtralnost, ki ji jo Nemčija v abesinskem sporu izkazuje, na kakšen otplivni način, recimo v okviru direktorija velesil — stara Mussolinijeva zamisel — ki bi se kot vrhovna oblast vsedel na Zvezo narodov ter upravljal Evropo in svet.

Tukaj izrecno povdarjajo, da bi Nemčija, če bi se ji posrečilo, da se vrne v Zvezo, recimo kot sopodpisnica pakta štirih, tam dejanska postala poleg Anglije najmočnejši faktor, a najmočnejši brez dvoma v kolikor tiče evropske celine brez Anglije.

Fronte v Abesiniji

Völkischer Beobachter poroča iz Addis Abebe

Posebni dopisnik »Völkischer Beobachterja« Job Zimmermann je svojemu listu 24. oktobra poslal naslednje poročilo:

Na položaj na vzhodno-afriškem bojišču vplivata po mnenju Abesincev bistveno dve stvari: razmeroma majhni vojaški začetni uspehi italijanskih napadalnih vojsk in drugič čas, ki so ga Abesinci radi tega pridobili.

Poročevalec pravi, da nikakor neče ustvarjati kake končno veljavne sodbje, ali je takšno mnenje Abesincev glede italijanskega prodiranja pravilno ali ne in tudi o tem neče razsojati, ali je posledica sedanjega položaja res slabost italijanskih armad ali pa le neizmerna težavnost terena; dejstvo je, da je dosedanj potek vojnih dogodkov imel izredno velik moralni in stvarni vpliv na Abesince.

Spremenjeni načrti Abesinije Mesto defenzive — ofenziva?

Nedvoumno je, da je radi dosedanjega poteka vojnih operacij abesinsko vrhovno vojaško poveljstvo docela spremenilo svoj načrt. Splošno imamo vtis, da Abesinci zelo omalovažujoče sodijo o evropski vojni tehniki in vojaških sposobnostih evropskega človeka. »Kaj, ali je bilo tako tudi v svetovni vojni?«, nas sprašujejo. »Ali se Evropei vedno borite v strelskih jarkih, zavarovani z žičnimi ograjami?« Stvarno, kakor rečeno, pa je počasno napredovanje italijanskih čet imelo za posledico, da so Abesinci skoraj v popolnem miru mogli mobilizirati in nakopičiti pomembne sile na fronti. Kakor znano, se je cesar in njegov štab sploščka odločil za defenzivni značaj vojske. Pod vplivom spremenjenih razmer je pa cesarjeva okolica sedaj očividno pričela misliti na ofenzivo. Abesincem se nikakor ne zdi nemogoče, da se jim posreči s svojimi četami, ki so od tedna do tedna boljše oborožene, prisiliti Italijane v odsek pri Adui do odločilne bitke.

Napadalni načrt

Njihov napadalni načrt je v glavnem sledeč: S ponočnimi marši in ponočnimi boji bočeje svoje levo krilo severne armade ob angleškem Sudanu potisniti v bok desnega italijanskega krila, suniti v Eritrejo, pobuniti tamokšnje domačine in tako prisiliti Italijane k umiku z abesinskega ozemlja.

Tudi Italijani spreminjajo

Jako zanimivo je, da pod vplivom teh abesinskih načrtov tudi Italijani spreminjajo svoje operacijsko razporeditev. V Addis Abebi so obveščeni, da je prvotno v odseku Musa Ali, to je južno od Assaba, bila koncentrirana močna italijanska armada, ki naj bi zadala odločilen udarec v smeri proti železnici. V zadnjih dneh pa je opazovati, da Italijani pregrupirajo svoje čete in jih prav tako koncentrirajo proti Adui. Iz tega bi se dalo sklepati, da tudi Italijani smatrajo odsek Aksum—Adua—Makale za najvažnejši del svoje fronte in da tudi oni pričakujejo na tem bojišču važnejših odločitev.

Fronte po štirih tednih

Po štiritedenskem vojevanju v Addis Abebi naslednje presojo situacijo: Izoblikovale so se tri fronte: Prva v odseku Aksum—Makale, druga v odseku Assab in tretja v Somalijski.

Italijani drže na severu črto: gora Mokadi—Aksum—Adua do točke, ki je nekako 25 kilometrov severno od Makale. Desno krilo krijejo rezerve, ki so nakopičene okrog Dukambija. Radi abesinskega prodiranja so torej Italijani že sedaj upognili desno krilo, da se zavarujejo pred obkolitvijo. Največ teritorija so Italijani pridobili na levem krilu v odseku Makale, in sicer radi izdajstva rasa Gukse, kar jim je omogočilo, da so se do 25 kilometrov približali Makali.

Fronta v odseku Musa Ali je po uspehih abesinskih čet stacionirana in se nekako krije z mejo med Eritrejo in Abesinijo.

Somalsko fronto so Abesinci do sedaj namenoma zanemarjali. Tu se razvija italijanski pohod v širini 200 kilometrov, naslonjen z desnim krilom na britansko Somalijsko. Splošno vojna črta ni prišla 50 kilometrov preko Ual-Uala. Abesinci mislijo, da imajo Italijani v odseku Adua 80.000 mož, pri Assabu 60.000 in na somalijski fronti tudi 60.000 mož. (V resnici jih je mnogo več. Op. ur.)

Položaj abesinskih čet

Kar tiče abesinskih čet, je položaj naslednji: severna fronta stoji pod poveljstvom ras Kasse. Sploščka je bilo v odseku Aksum—Adigrat le 30.000 mož, ki jim je poveljeval ras Sejum. Sedaj

Ras Sejum napadel — a je bil odbit

Rim, 25. okt. AA. »Reuter« poroča: Tu so zvedeli, da je ras Sejum napadel desno italijansko krilo in da ga je skušal objeti. Zapadno od Aksuma so se razvile hude borbe. Končale so se z umikom Abesincev. Umaknili so se čez reko Gero, ki je pritok reke Takaze.

Rim, 25. okt. A. Agencija Havas poroča: Današnji rimski listi priobčujejo brzogovke, da je ras Sejum napadel italijansko desno krilo zapadno od Aksuma in ga skušal objeti. Abesinci pa so bili odbiti z velikim izgubami.

Poročila navajajo, da so Italijani dosegli ta uspeh v prvi vrsti radi novozgrajenih cest, ki so jim omogočile nagel prevoz topništva na levo krilo in nagel dovoz municijskih kolon. Pri zasledovanju sovražnika so italijanske sprednje straže ugotovile, da zbirajo Abesinci močne oddelke na reki Geri.

Današnja poročila navajajo dalje, da se prebivalstvo nezasedenih krajev še vedno prijavlja Italijanom. Ta prehod jim olajšujejo patrulje Askarjev, ki nastopajo v skupinah po 20. Italijansko letalstvo meče letake s pozivi na prebivalstvo v nezasedenih krajih, naj se vda. Prebivalci se še vedno v velikem številu odzivajo tem pozivom.

Uradno poročilo št. 28

Na somalijski fronti se nadaljuje akcija na sektorju reke Sebeli in v vsej okolici zavzete vasi Dagnerej, kjer se predvsem vrši čiščenje. Skupina domačinov je zasedla vas Kalafu, ki je središče plemena Kabelli. Takoj po zavzetju te vasi se je javilo mnogo plemenskih poglavarjev, ki so izjavili, da se izročajo italijanski oblasti in da ji v znak pokorščine izročajo svoje orožje. Tako je bilo izročenih italijanskim oblastem 500 pusk. Naša letala živahno delujejo na ogadenskem sektorju in pri Jubi. Borb razen manjših prask med domačini iz italijanske Somalijske in skupinami abesinskih vojakov ni bilo. — Na eritrejskem bojišču ni nič posebnega, le naše straže prodirajo počasi naprej in so pred zavzetjem nove vasi v pokrajini Tigre.

Eksplodizija v tovarni za municijo

Milan, 25. oktobra. AA. V veliki tovarni orožja in streliva v Beledu je nastala eksplozija. Štirje delavci so bili ubiti, dva smrtonesvarno ranjena.

komaj, »spuntarskem« in »punktaškemu« ljudstvu enaki, do smrti so se čutili preganjane in zapostavljene, tako je naše politično plemstvo razočarano povesilo greben in se užaljeno umaknilo v svoja amiza. JNS in njenim podružnicam in vsem organizacijam in pristajem iz njenega gnezda še kar ne gre v glavo, da se je moglo kaj takega zgoditi. Kaj takega?! Ustneno in pisмено tožijo, da so preganjani, da se jim je zgodila krivica, da je bilo to pravo nasilje itd. Seveda, kdor je toliko let čepel v varnem zavetju zlorabljenosti oblasti, od koder je, zaščiten po zakonu o zaščiti države, obdeloval preprosto ljudstvo s primiki in z iznajdljivimi krivicami meril njegovo potrpečljivost, pri tem pa morda še bogatel in se zvedil kakor krave egiptovskega Jožeta, pa je moral slednjč svoje mesto zgrda zapustiti, ker ga zlepa ni maral, da takega je najbolj prav, da prizna, da je bil preganjan iz svoje graščine in če še silil nazaj v položaj, ki ga postava ne pozna ali pa samo najstrožje prepoveduje, pa se mu njegovi zahrbitni poizkusi ne posredujejo, je tudi najbolje, da prizna, da je bil odgnan in da pričakuje, da bo še odgnan, dokler bo narod kaj besede imel. Tisti, ki so jih spremljale telesne straže, kadar so v svojem demokratičnem čutu blagoizvolili iti na deželi, se, seveda,

čutiljo ponižane, ko so jim bile telesne straže odvzete in vrnjene namenu, za katerega so ustanovljene. Volitve, pri katerih bi v volilnem odboru sedeli tudi zastopniki navadnih državljanov, se temu odstavljenemu plemstvu zde skoraj nemogoče, saj ne moreš nič vnaprej vedeti, kako bodo izpadle, prej smo pa vse tako lepo vedeli, koliko glasov mora biti za to stran, koliko za ono: »Priporočamo ponovno, da je nujna državljanska dolžnost slehernega izmed vas, da z naporom vseh sil dosežete pri volitvah oni minimalni uspeh, katerega smo vam označili v prejšnji naši okrožnici«, je pisal dne 29. okt. 1931 »Centralni akcijski odbor za volitve v nar. skup. dne 8. nov. 1931« v okrožnici, poslani »vsem sreskim in krajevnim akcijskim odborom ter vsem gg. kandidatom in njihovim namestnikom, katero je l. r. podpisal g. dr. P. Pestotnik. »Napor vseh sil pa pomeni neizkazovano nasilje maloštevilnega plemstva nad vsem ljudstvom: »Opozoriti je slehernega volilec, da če ne bo volil, nima ničesar pričakovati od države. — Pojasnite ljudem, da država znači poleg upravne oblasti tudi še finančno in davčno oblast, obrtno oblast in končno žandarmerijo. — Še enkrat vas pozivamo, da izvedete z vso ostrožjo volilno borbo v vašem kraju, pri čemer računajte

na močno in vsestransko oporo ne samo centrale, temveč vse države, za sedaj, pa tudi v bodoče. Vedite, da se sedanja linija državne politike v nobenem slučaju ne bo izpremenila. ... Toda »linija državne politike«, ki jo je privedla na rob propada, se je v interesu države morala izpremeniti in ti ljudje nimajo več upanja, da bi mogli še kdaj kaj takega početi, zato se pritožujejo, da nimajo svobode. Ljudje, ki so vedno stali visoko nad ljudstvom, da so mogli z večjimi zamahi udrihati po njem, se ne morejo navaditi, da bi bili ljudstvu enaki: ljudje, ki so bili zadnja leta pred zakonom vedno nekaj boljšega, nekaj več kot navaden zemljan, ne morejo razumeti, da je zakon prav za prav za vse enak, zato se čutiljo zapostavljene.

Toda s takimi predsojdi se bode samo sedanj rod JNS. Prihodnji bo že razumel, da morajo biti državljani pred zakonom in oblastmi enaki in da se morajo vse politične organizacije zakonom enako pokoravati, kakor so izprevideli potomeci krvnega plemstva, da nimajo plave krvi in da jim iz predsojcev prednikov ne gredo nobene prednosti.

Toliko o pl. JNS in njenem pl. sorodstvu in njih užaljenem jidkovanju. Kaj več o tem pl. rodu bo pa povedala zgodovina, če se ji bo zdelo vredno

Gospodarstvo

Naše zadružništvo

V Jugoslaviji je nad 8500 zadrug z nad milijon zadružniki

V soboto, 26. t. m., bo v Osijeku redna skupščina Glavne zadružne zveze, osrednje zadružne organizacije v naši državi. Za to skupščino je bilo izdano poslovno poročilo, iz katerega posnemamo nekaj podatkov o našem zadružništvu.

Število vseh krajevnih zadrug, včlanjenih v zadružnih zvezah, je lani naraslo od 8227 na 8526, torej za 299 zadrug ali 3,6%. Vse zadruge se razdeležujejo (po stanju konec leta 1934, v oklepajih podatki za konec 1933): kreditne 4604 (4624), nabavne in prodajne 1783 (1566), agrarne zajednice 482 (470), živinorejske 387 (308), mlekarke in sirsarske 193 (170), žitarske 122 (124), obrtniške in proizvajalne 122 (116), vinarske 98 (90), zdravstvene 100 (88), slavinje 92 (88), ribarske 70 (58), oljarske 27 (27), rožmarinske 13 (12), razne kmet. proizvajalne 130 (145), razne zadruge 297 (281). Število članov vseh zadrug je znašalo 1.193.107.790, l. 1934 pa 1.061.482. Zmanjšanje je prividno, ker mnogo zadrug ni poslalo podatkov za l. 1934. Od vseh navedenih 8526 zadrug jih je v članstvu Glavne zadr. zveze 9852 ali 81%. Te so imele l. 1934 876.342 članov.

Glavna zveza ima včlanjenih 22 revizijskih zvez, katerih obratni kapital se je od 1933 na 1934 povečal od 754.65 na 775,9 milj. Din. Lastna sredstva (delež v rezervi) so narasla od 194,3 na 209,4 milj., hranilne vloge pa so padle od 311,0 na 307,4 milj. Din. Posojila so se povečala od 416,1 na 453,5 milj. Din. Naložbe zvez pri denarnih zavodih so padle od 155,5 na 142,5 milj. Din. Promet je znašal 3.160,0 (3.843,8) milj. Din. Nasprotno pa je narasel blagovni promet.

Zveza je izdelala tudi statistiko včlanjenih zadrug za 1932, vendar so podatki zelo nepopolni. Tako ima podatke od 2525 kreditnih zadrug, ki so imele konec l. 1932 434.444 zadružnikov, lastnih sredstev 229,4, hranilnih vlog 2.203,87 milj., kreditov pa so dale 2.038,5 milj. Din. 1150 nabavnih in konzumnih zadrug je imelo 216.971 članov, lastna sredstva so znašala 87,5, vloge 34,2, zaloge blaga 84,34, terjatve od članov 80,5 milj. Din. Mlekarke in sirsarske zadruge 111, članov 12.634, zaloge blaga 1,5, nepremičnine 11,6, lastna sredstva 7,1, vloge 2,36 milj. Din.

Glavna zadružna zveza objavlja tudi podatke o zadružnem izvozu živine. Tako je 11 zadružnih organizacij izvozilo lani v Avstrijo in Češkoslova-

ško 23.402 (12.538) prašičev ter 1808 (2368) glav goveje živine. Vzrok nazadovanju zadružnega izvoza je iskati v nazadovanju cen, posebno v Češkoslovaški.

Blagovni promet.

Pri revizijskih zvezah, včlanjenih v Glavni zadružni zvezi, je bilo priložnih za 45,14 (83,3) milj. Din proizvodov članov, za 1,1 (1,2) milj. Din kmetijskih potrebščin, živeža in drugih predmetov pa za 61,8 (38,0) milj. Din. Tako da je bilo skupno prodano za 108,01 (122,5) milj. Din. Osrednje zadruge, včlanjene pri revizijskih zvezah članov Glavne zadružne zveze, so prodale proizvodov svojih članov za 106,26 (106,1) milj. Din, kmetijskih potrebščin za 27,2 (24,34) milj. in drugih proizvodov za 42,3 (42,44) milj., skupno torej 175,8 (173,2) milj. Din.

Kje je največ zadrug.

Člani Glavne zadružne zveze so:

Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug v Beogradu, ust. 1895, konec 1934 2906 članice, Glavna zveza obrtnih zadrug v Beogradu, ust. 1921, 146 članice, Zveza nabavnih zadrug državnih službenikov v Beogradu, ust. 1921, 206 članice, Zveza zdravst. zadrug, ust. 1922, 101 članice, Zveza agrarnih zadrug, Skoplje, ust. 1921, 107 članice, Osrednja zveza hrvatskih kmetijskih zadrug v Zagrebu, ust. 1918, 388 članice, Zadružna zveza v Zagrebu, ust. 1920, 204 članice, Hrvatsko gospodarsko društvo kot osrednja zadruga v Zagrebu, ust. 1928, 167 članice, Zveza kmetijskih zadrug v Novem Sadu, ust. 1928, 386 članice, Kmetijska centralna kreditna zadruga v Novem Sadu, ust. 1928, 331 članice, Zveza agrarnih zajednic v Novem Sadu, ust. 1923, 150 članice, Osrednja zveza češkoslovaških kmetijskih zadrug, ust. 1927, 42 članice, Zveza agrarnih zajednic v Petrovargradu, ust. 1924, 118 članice, Zveza srbskih kmetijskih zadrug v Sarajevu, ust. 1911, 173 članice, Zveza hrvatskih kmetijskih zadrug v Sarajevu, ust. 1919, 66 članice, Zadružna zveza v Splitu, ust. 1907, 201 članice, Zadružna malica v Splitu, ust. 1928, 140 članice, Zadružna zveza v Ljubljani, ust. 1899, 607 članice, Zveza slovenskih zadrug, ust. 1907, 307 članice in Zveza gospodarskih zadrug v Ljubljani, ust. 1907, 88 članice.

nejsa slika je pa, če upoštevamo še uradni prim 28,5%, kar kaže naslednja tabela (v milj. Din):

	22. januarja	22. oktobra
zlatu v blaginjah	1.113,0	1.653,2
skupna podlaga	1.633,2	1.839,0
devize izven podlage	108,1	274,7

Po tej tabeli pa je v 10 mesecih naš zlati sklad v blaginjah narasel za 242,0 milj., skupna podlaga pa za 185,8 milj. K temu bi bilo pristeti še devize izven podlage, tako da znaša prirastek zlatega in deviznega sklada skupaj v 10 mesecih 252,4 milj. Din ali nekaj več kot 1/4 milijarde Din.

V zvezi z gibanjem podlage je potrebno omeniti tudi gibanje drugih postavk v izkazih banke (vse v milj. Din):

	22. okt. 34	22. jan. 35	22. okt. 35
menična posojila	1.597,3	1.495,5	1.553,0
lombardna posojila	237,6	259,3	268,2
obtok bankovcev	4.290,0	4.217,6	4.813,2
žiro računi	609,8	679,5	638,4
razni računi	642,2	529,3	708,5
obtok bankovcev in obvezn. po vidu	5.545,0	5.430,6	6.163,0
obvezn. z rokom	775,1	196,7	188,2

Ta tabela nam kaže, da se je v zadnjih 10 mesecih obtok bankovcev povečal za približno 600 milj. Din, oziroma, če ga primerjamo z oktobrom

lani, za okoli pol milijarde Din. Nasprotno pa se dobroimetju na žirovni račun niso dosti izpremenila.

Vendar pa to povečanje obtoka bankovcev, oziroma obveznosti ni v zvezi z znatnejšim kreditiranjem gospodarstva, ker so menična posojila celo nižja, kot so bila lani v istem času. V celoti znaša kreditiranje gospodarstva po izkazu za 22. oktober 1935 1.821,2 milj., kar pomeni sicer povečanje v primeri z 22. januarjem, vendar z ostaja še za lanskim kreditiranjem z 1.834,9 milj. Din (na dan 22. oktobra 1934).

Obveznosti z rokom ni primerjati z lanskim stanjem, ker so bile v tej postavki vsebovane tudi druge postavke, ki niso bile blagajniški zapisi Narodne banke.

O obtoku denarja v naši državi nas pouči tale tabela (v milj. Din):

	22. okt. 34	22. jan. 35	22. okt. 35
bankovci	4.290,0	4.217,6	4.813,2
kovani denar	1.009,4	922,7	929,1
skupno	5.299,4	5.140,2	5.742,3

Ljubljanska kred. banka

Poročali smo že, da je trgovinsko ministrstvo odobrilo Ljubljanski kreditni banki odlog plačil za 6 let, valorizacijo nepremičnin, obrestno mero 2% bruto za stare vloge ter izdajo do 20 milij. Din 4% prvenstvenih delnic ter finančne olajšave. Banka je sedaj sklicala za 26. oktobra redni občni zbor delničarjev, katerim je predložila poslovno poročilo za dve leti: 1933 in 1934.

Bilanca za 1934 predstavlja prečiščeno bilanco, čeprav je bil del odpisov izvršen tudi že leta 1933. Banka je izvršila vse odpise ter je v ta namen porabila izkazane in tihe rezerve, dobiček zadnjih poslovnih let ter del glavnice. Nepremičnine so izkazane s 34,4 (1933 24,8 in 1932 s 19,7) milijonov.

Bilanca vsota banke je znašala lani 346,6 (400,1) milj., od česar je bilo v novem poslovanju 44,84 (38,9) milj. Din. Hranilne vloge in upniki so znašali 233,05 (248,04) milj., dolžniki brez naložb v denarnih zavodih pa 152,6 (219,15) milj. Din. Reeskonta je imela banka leta 1930 11,8, leta 1931 je narasel na 44,85, leta 1932 pa je dosegel celo 50,7 milj. V letu 1933 je banka znižala svoj reeskont na 40,8 milj., lani pa na 33,1 milj., torej v dveh letih za 17,6 milj., ali več kot tretjino najvišje vsote. Dohodki banke so bili najnižji leta 1933, lani pa so narasli dohodki od obresti in bančnih poslov (slednji so se podvojili). Od leta 1930 pa do 1934 so se upravni stroški banke znižali od 3,5 na 2,4 milj., osebni izdatki pa od 9,65 na 6,1 milj. Din, davki pa povečali od 0,4 na 0,7 milj. Din.

Povečanje odstotka lombarda v kliringu
Češkoslovaška — Jugoslavija. Češkoslovaška Narodna banka je večeraj uvedla tudi v notranjem prometu direktni eskont menic. Nadalje je povečala odstotek, do katerega lombardira kliringške terjatve češkoslovaških izvoznikov pri Zemski banki, torej za Jugoslavijo, od 75 na 90% pri že aviziranih terjativah. To velja za terjatve, za katerih lombard se prosi na novo. Istosčasno se zviša ves oblog, katerega lahko lombardira ena trdnica od 6 na 8 milj. Kč. V ta namen bo Zemška banka povečala svoje lombardne kredite od 100 na 150 milj. Kč.

Podaljšanje roka za vlaganje prošanj za zaščito. V Službenih novinah z dne 24. okt. je objavljena uredba o izpremembi uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov z dne 23. novembra 1934, ki določa, da se v čl. 1 odst. 2. namesto »v roku leta dni od uveljavljenja te uredbe« postavljajo »do 23. novembra 1936«.

Borza

Dne 25. oktobra 1935

Denar

Neizpremenjeni so ostali Berlin, Curih, London, Newyork in Praga. Narasli pa so Amsterdam, Bruselj in Pariz.

Sovražniki naših zob

so najnevarnejši, če lahko neopazno vrsijo svoje razdiralno delo, podobno kakor milijonsko armada gnilobnih bakterij. Če postanejo poškodbe vidne, je že prepozno. Bolje je se temu pravočasno izogniti, s tem da redno čistimo zobe z zobno pasto Chlorodont, ki navzlic svoji izredni čistilni moči, ne načeneja občutljive zobne sklenine.

Tuba Din. 8.—

Jugoslovanski proizvod

Prav tako kakor
redar promet

zaustavlja

Bronchi
bonbon kašelj.

PRIZVOD "UNION", ZAGREB.

V zasebnem kliringu lira v Ljubljani ni notirala, pač pa je popustila v Zagrebu nadalje na 276,47—278,87. Avstrijski šiling je bil v Ljubljani neizpremenjen na 8,50—8,60, dočim je v Zagrebu narasel na 8,52—8,62. V Beogradu je notiral 8,32 blago, Grški boni so notirali v Zagrebu 27,25—28,225, v Beogradu pa 28 blago. Angleški funt je v Zagrebu popustil na 243,20—244,80, v Beogradu pa je ostal neizpremenjen na 242,70—244,30. Španška pezeta je v Zagrebu notirala 5,57—5,67, v Beogradu pa 5,725 blago.

Promet na zagrebški borzi 815.821 Din.
Ljubljana Amsterdam 2971,86—2988,46, Berlin 1730,68—1769,95, Bruselj 737,03—742,10, Curih 1424,22—1431,29, London 214,98—217,03, Newyork 444,72—448,04, Pariz 288,82—290,26, Praga 181,19—182,30, Trst 355,03—358,11.

Zürich, 25. okt. Beograd 7.—, Pariz 20,2825, London 15,1225, New York 307,75, Bruselj 51,80, Milan 25.—, Madrid 42,625, Amsterdam 208,775, Berlin 123,65, Dunaj 56,50, Stockholm 77,975, Oslo 75,975, Kopenhagen 67,50, Praga 12,73, Varšava 57,90, Atene 2,90, Carigrad 2,45, Bukarešta 2,50, Helingsfors 6,67, Buenos-Airos 9,8375.

Vrednostni papirji

Tendence je bila za državne papirje v Beogradu čvrsta radi intervencije in so večinoma tudi tečaji narasli pri razmeroma znatnem prometu. Nasprotno pa izkazujejo tečaji v Zagrebu le malo izprememben in je tudi promet slab.

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 76—78, agrarni 43—44,50, vojna škoda promptna 356—360, beghuske obveznice 62—63, 8% Blerovo posojilo 75—77, 7% Blerovo posojilo 67—69, 7% posojilo Drž. hip. banke 75—78, 7% stab. pos. 75 blago.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 75—77,50, agrarni 43—44, vojna škoda promptna 355—356 (356), 10, 11, 352 den. 12, 354—358, beghuske obveznice 61—61,50 (61,50), 8% Blerovo posojilo 76,50 den. 7% Blerovo posojilo 68—69, 7% posojilo Drž. hip. banke 73—78, 7% stab. posojilo 78 den. — **Delnice:** Priv. agrarna banka 225—227 (226, 227), Trboveljska 100—110, Isis 40 bl.

Beograd. Vrednostni papirji: 7% investicijsko posojilo 79,50 bl. (79), vojna škoda promptna 356,50—357 (356,50), 11, (357), 12, 356,50—358 (357), beghuske obveznice 64—64,50 (63,75), 8% Blerovo posojilo 75,50 den., 7% Blerovo pos. 67,50 do 69, 7% pos. Drž. hip. banke 76 bl., 7% stab. pos. 76 bl. — **Delnice:** Narodna banka 5900 bl., Priv. agrar. banka 226—230.

Žitni trg

Novi Sad, 25. okt. Vse neizpr. Tendence vzdržana. Promet srednji.

Sombor, 25. okt. Pšenica: be. okol. Sombor 151—153, gornja be. 153—155, Srema, slav. in gornja ban. 158—160, južna ban. 156—158, be. in ban. potiska 164—165, be. ladja Donava in Begej 164—165, be. ladja Kanal 156—158. — **Oves** in ječmen neizpr. — **Rž** ne notira. — **Kornja** be. in srem. 98—100, be. in srem. ladja 98—100, be. suš. za okt., nov. 90—92, be. suš. dec. jan. 85—87. — **Moka:** be. og. in ogg. 235—235, št. 2 215—235, št. 5 185—215, št. 6 180—200, št. 7 155—170, št. 8 100—110. — **Otrobi** be. 88—90. — **Fizol** neizpr. Tendence mirna. Promet 32 vag.

Živina

Sejem za prašice v Ptuj, V sredo, 23. t. m. se je vršil v Ptuj običajen svinski sejem, ki je bil slab zabožen, kupčija pa je bila srednja. Prignali so 120 svinj in 58 prascev, skupaj 178 rilcev. Povprečne cene za kg žive teže so bile naslednje: prsutariji 4,50—5,50 Din, debele 5,50—6,25 Din, plemen 4,25—4,50 Din, Prasci stari 6—12 tednov so se prodajali po kakovosti od 40—90 Din komad. Cene svinjan so nekoliko poskočile in je upati, da bodo sčasoma prišle na prvotno ceno. Prihodnji sejem za prašice bo 30. t. m.

Kulturni obzornik

Pozabljen grob slov. umetnika

Ne loči nas več mnogo dni od Vseh svetih, ko bodo zopet hitele množice proti Sv. Križu. Skoraj vsi grobovi bodo lepo okrašeni, bojim se pa, da bo — kakor že vsa dolga leta — tudi letos ostal pozabljen drugi grob levo na 23. oddelku, šesta vrsta.

V tem grobu počivajo zemski ostanki enega naših največjih slikarjev — Ivana Groharja.

Zapuščeni grob slikarja I. Groharja pri Sv. Križu.

To je bil človek, ki je po ponesrečenju drugi razstavi slovenskih umetnikov v Ljubljani skupaj z Jakopičem dosegel na Dunaju, da so mogli slovenski umetniki prvič razstaviti svoja dela v tujini. Zgodilo se je to spomladi l. 1904. Ves takratni avstrijski tisk je poročal o razstavi z velikim navdušenjem in v domovini zaničevane umetnike, ki nimajo na sebi nič slovenskega, so v nenaklonjeni nam tujini poveličevali kot — Slovence, ki jim je »zanaprej določiti v umetnostni karti naše monarhije lastno mesto,« ker so v svojih slikah »z globokim čustvom izrazili narodni

moment«. Groharja so nemški kritiki, kakor Eisenmenger, v takratni službeni »Reichswehr«, avstrijskem vojaškem glasilu, imenovali na prvem mestu in ga slavili kot umetnika »z najizrazitejšim narodnim svojstvom«. Kako ogromnega pomena je bila ta Groharjeva razstava naših umetnikov na Dunaju za slovenski narod, je tudi razvidno iz hvalnice Otona županiča in Ivana Cankarja v »Slovanu«. Z dunajsko razstavo se je šele odprla pot našim umetnikom v široki svet!

Ivan Grohar je nato razstavljal leto za letom in predstavljal slovensko umetnost v svetu: leta 1904 o priliki kronanja kralja Petra I. na prvi umetniški razstavi v Beogradu in v Srbiji sploh [kralj Peter ga je tudi odlikoval z viteškim redom sv. Save], l. 1905 v dunajski secesiji, v Berlinu (izmed slovenskih umetnikov je bil samo on povabljen) in v Londonu, l. 1906 v Sofiji, l. 1907 v Trstu, l. 1908 v Varšavi in Krakovu, l. 1909 v novozgrajenem Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, l. 1910 ponovno istotam. Če je Grohar skupaj s tovariši že l. 1904 »popolnoma iz svoje moči, borec« proti stoterim neprilicam, pokazal tujini, da je na svetu slovenski narod in da ima svoje posebno kulturo (Ivan Cankar), je to svojo nalogo opravljal s čedalje večjim uspehom vsa naslednja leta, čeprav je živel v obupnih razmerah. Bil je vse življenje brez rednih dohodkov in večinoma brez naročil. Tako se je dogajalo, da je nečloveško stradal. »Topla hrana mu je bila po cele tedne neznana in suh kruh mu je bil včasih delikatesa.« (Elbin Kristan.)

Za jetiko, ki je nastala iz pomanjkanja, je Grohar slednjič tudi umrl (19. aprila l. 1911), in prepozno je prišla pomoč Krekova, ko je pri deželnem odboru izposloval podporo za Italijo. Pogreb pa je bil »bolj žalosten kot po navadno pogrebi,« so pisali »Naši zapiski«. »Slovenska javnost in slovenskega naroda oficijelna zastopstva so ob tej žalostni priliki pokazala še žalostnejšo sliko, nego je umetnikova smrt sama ob sebi.

Za nas Slovence je res značilno, da nam morajo šele tujci odkrivati naše moke. Najboljše biografске skice o Groharju nam ni napisal Slovenec, temveč — Srb Dimitrij Mitrinović, in to takoj ob njegovi smrti!

Ivan Grohar je bil človek duše, blage, dobre slovenske duše. Bilo je mnogo ljubezni v njegovi slovenski dobroščnosti; ljubezni za ubogo drago Slovenijo in slovenski jug, za celo Slovanstvo, za vse pravične ljudi. Napram Srbom je čutil posebno nežnost. Bil je prepojen z jugoslovanstvom, a njegovo obzorje je bilo široko, kakor toliko naših najboljših duhov. Ali ko je umrl, niti od blizu dovolj spoštovan in umevan, potlačen od trpljenja, tedaj je molčala velika njegova domovina; a zavržena in razcepljena njegova Kranjska je žalostno plakala. Dobri Ivani! Bil je umetnik z vsem svojim bitjem in neozdravljivi pesnik, začaran od svojega lastnega srčnega bogastva. Slaven je danes, po smrti a postane še slavnijeji. Njegova slava, priznanje, vse to bo rastlo — ali življenje mu je bilo popolnoma neslavno. Gotovo je bila zanj nesreča: da je bil rojen v Sorici in da je slikal v Skofiji Loki. Ko Mitrinović podrobno analizira Groharjevo umetnost, prihaja tudi do zaključka: »Grohar je katoličan; to čutim, dasi ne umejem reči, kako in v čem.«

Predalce bi me vedlo, če bi navajal še druge tehtne Mitrinovičeve misli o Groharju, ki je bil deležen še enega, mislim pač edinstvenega »odlikovanja«: on kot umetnik, ki se je ves stavil v službo slovenskega naroda, ki je neusmiljeno stradal vse življenje in umrl v največji revščini — je mrtev plačal tudi še svoj lastni pogreb ljubljanski mestni občini. Plačal ga je iz izkupčka od svojih slik, ki jih je za svojega umrlega tovariša prodal Groharjev intimni prijatelj Jakopič!

Za tem »odlikovanjem« ni dosti zastajalo še tole: Komaj je Grohar zatisnil oči, že so se začeli oglašati na sodišču njegovi upniki in že so začeli vlagati tožbe proti umrlemu umetniku! Tri dni po Groharjevem žalostnem pogrebu, za katerim je stopala peščica njegovih prijateljev — ohranjen je natančen seznam pogrebcev! — je že objavila takratna uradna »Laibacher Zeitung« prvi oklic, s katerim se je vložila pri ljubljanskem sodišču prva tožba proti umetniku, za katerim se je grob komaj zaprl! In tudi te dolgeve je Grohar po Jakopičevi zaslugi pošteno plačal do zadnjega vinarja!

A Groharjeva »odlikovanja« se s tem še niso

zaključila. Deset let je počival v svojem grobu — grob je bil zapuščen, preraščal ga je plevel, a bil je le grob! — ko je pokopalski oskrbnik l. 1921 pri pregledu pokopalskih knjig ugotovil, da nima Grohar po desetih letih nič več pravice do svojega lastnega groba. Grob ni plačan! Odredil je, da se njegov grob izkoplje in položi vanj 62 letni vdovec Gasper Mohorič, vratar v Polakovi tovarni, ki je izdihnil v ljubljanski bolnišnici 31. julija za delirium tremens.

Pokopalski delavci so izkopali nov, globok grob. Groharjeve kosti so pometali iz jame in ko je bila ta dovolj prostorna, so kosti zmetali nazaj, nanje pa so t. avg. položili krsto z Mohoričevim truplom.

L. 1931 je poteklo novih 10 let. Tudi za Mohoričev grob se ni nihče brigal. Sameval je zapuščen kot prej Groharjev. Nihče se ni oglašil v pokopalski pisarni, da bi plačal prostor za nadaljnjih 10 let. Grob je bil prost in določen za pokop novega mrliča. Tedaj pa sta se novi župni upravitelj in pokopalski oskrbnik domislila, da počivajo v Mohoričevem grobu tudi Groharjevi zemski ostanki. Grohar! Župni upravitelj je pisal dr. Steletu in pokopalska uprava je prejela 100 dinarjev, s katerimi se je plačal Mohoričev — Groharjev grob do 31. julija 1941.

Kraj, kjer počivajo Groharjeve kosti, je bil še pred kratkim izravnjan z zemljo. Bil je smetišče na katerega so odlagali plevel in ovonele rože! Nanj so prevahili celo pol nagrobnika s sosednega groba in kdo naj bi sedaj našel Groharjevo pokopališče? Tak je bil grob, kot ga nam kaže slika, do zadnjega časa, ko je zasadila nanj ljudska žola v Sv. Petru pri Ljubljani lesen križec s surovo pločevino, na kateri se sveti napis z belilom: »Ivan Grohar, slovenski slikar 19. aprila 1911.«

Toda mene še vedno oblava rdečica sramu, ko stojim ob tem grobu in ga gledam razdejanega, neurejenega in tako strahotno zapuščenega! Ali je mogoče, da je naša ljubezna do grobov naših velikih pokojnikov tako zelo majhna? Še je čas, da se do Vseh svetih nekaj stori za Groharjev grob. Če ne drug, naj poskrbi za njegovo ureditev ljubljanska mestna občina ali pa morda Narodna galerija, katere največje bogastvo predstavljajo prav Groharjeve podobe! A. P.

„Iši naga“ — Abesinske pisarne

V Addis Abebi, konec septembra.

Skromno zunanje lice abesinskega ministrskega poslojca se še zdavnaj ne more primerjati s še bolj skromnim uradovanjem oseb, ki so v takem posloju. Nižjega osovja je prav veliko. Na pragu je zmeraj nekaj ducatov Abesincev, ki nepremično stojijo ondi in nimajo drugega dela, ko da držijo roke v žepih. Tisti, ki je najbolj pohlepen po denarju, pa le pristopi k prisilecu, ki razjaha konja in ga prosi, naj mu spravi konja na varno. Prisilec ima pa skoraj zmeraj slugo s seboj in če nima nihče izmed lenuharjev na pragu še želje po napitnici ne, tedaj ostane gruča nepremično v brezdelju. Nikoli nisem mogel dognati, ali so to »uradniki« ali nosači, sluge ali berači. Le to morem reči, da jih je vedno nekaj pri vhodu vsakega ministrstva, kakor je zmeraj nekaj beračev na pragu španskih in — abesinskih cerkv. — Pri vratih sleherne pisarne (kako ministrstvo jih nima več ko po štiri do pet, le zunanje ministrstvo jih ima deset) pa najdeš spet take ljudi, ki so pripravljani, da ti za napitnico storijo kako uslugo.

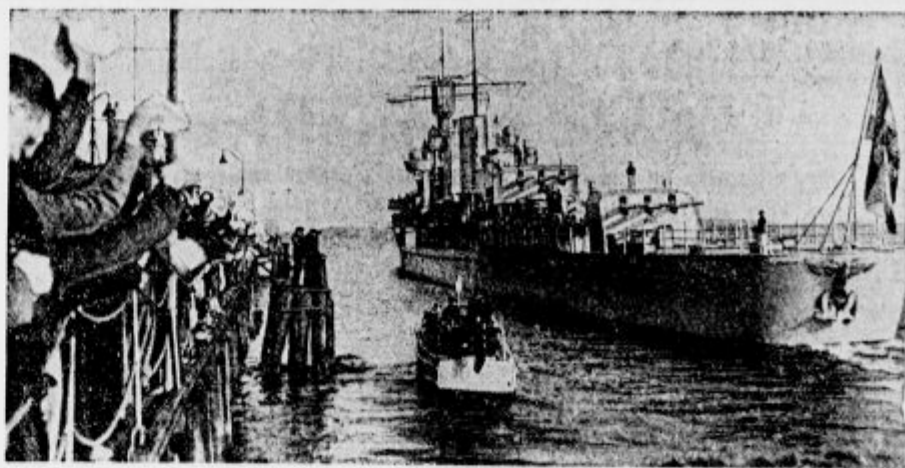
Pisarne so — ko povsod po svetu — opremljene z enim ali več pisalniki, z omaro in s stoli. Posebnost pa je v abes. pisarnah ta, kaj je na njih ali v njih. Na policah za knjige so knjige, ki so uradniku popolnoma neznane ali ki sploh ne pripadajo njegovemu področju. Tako je n. pr. v dopisnem uradu številna knjižnica z dva — do tritisot knjigami, ki so si le po tem slične, da so vse v nemškem jeziku, torej v jeziku, ki ga brez dvoma ne razume noben uradnik. Ondi dobiš zbirko časopisa »Svetovnogospodarski arhiv« in učbenike o medicini in razprave o botaniki. Iz tega je sklepiti, da so te knjige kupili na kaki razprodaji, pa ne zato, da bi jih uporabljali, marveč zato, da bi z njimi napolnili police ali omaro za knjige. Po stenah visijo zemljevidi. Toda — zemljevidi so — zemljevidi Svice! Drugje vidiš karto zemeljske oble, dar paroplovne družbe. Ko zveš, da je tu tudi urad za potovanje, ki ga vodi neki Švicar, potem se ti pojasni, zakaj da najdeš te predmete v pisarni

abesinskega uradnika. Na pisalniku nekega uradnika sem pa videl: dva hleba kruha, nekaj papirjev in kolek. Na pisalniku je bila pripeta neka podobica starega francoskega parnika in razglednica s pozdravi, kakršne pošiljajo vojaki svojim kuharicam kjerkoli na svetu.

Uradništvo je izredno ljubezljivo. Uradnik takoj vstane, te spoštljivo pozdravi in ti zmeraj vse priredi: »da, da, jutri.« Vprašaj, karkoli, vse bo: »Iši naga, iši naga.« (Dobro, prav, jutri.) Narobe je pa to, da tega »jutri« nikoli ali skoraj nikoli ni. Ze mesec dni čakam dovoljenja, ali smem pripeljati neko orožje, ki sem ga moral pustiti v Džibuti. Čeprav so mi obljubili, da dobim dovoljenje že »jutri«, vendar tega srečnega dneva še nisem dočkal. Po pisarnah porabijo neznansko veliko časa in še več truda s pisanjem in branjem. Ker je pisava enozložna, je treba čim večje pažnje, da ni pri pisanju ali branju kakih neljubih zamenjav ali pomot. Baš te težkoče so vzrok, da uradniki, ko berejo ali pišejo, kar na glas črkujejo. Zato so abesinske pisarne podobne roju čebel v panju, pa ne zaradi delavnosti, ampak zaradi brenčanja, ki je v njih. Čeprav v Abesiniji ni političnih strank, so pa zato jako žilave družinske zveze.

Na prste bi lahko sešteli abesinske strokovne izobražene uradnike, ki so se šolali v Evropi. Prav tako tudi ni veliko tujcev, ki bi bili v abesinskih službah. Zato in pa, ker je Abesinija absolutna monarhija, je treba skoraj vse predložiti cesarju, da on sam reši vloge in prošnje. Tako je cesar neizmerno obremenjen. Celo kaj takega se primeri, da mora cesar rešiti kako vlogo za lovsko pravico. Preden pa cesar reši kako zadevo, je treba po mesece dolgo čakati in prav tako dolgo »moraš čakati, da se tisto tudi izvrši, če se sploh izvrši« — Castniki, ki so jih Abesinci najeli v Londonu, čakajo že več tednov na rešitev, kje in kako jih bodo uporabili. In Rdeči križ, ki so ga pred mesecem ustanovili, še zmeraj razpravlja, ali pripada vojnemu ministrstvu ali pisarni cesarja samega!

(El Debate, Madrid.)

Nemška križarka »Karlshafen« je zapustila pristanišče Kiel in odplula na pot krog sveta. Svoji moštva se poslavljajo na pomolu od njh.

Si-Hiang Hsu, ki je bil 1918 izvoljen za predsednika republike in je prostozidar najvišje stopnje; dalje je Jui-Heng Liu, socialni minister, član Velike lože s Filipinov; rajni Poon Hav je dosegel celo najvišjo, 33. stopnjo škotskega obreda; finančni minister Hov Ze Hi je dosegel visoko stopnjo prostozidarstva v Pekingu in slednjič še Sunjatsen, vodja revolucijskega gibanja, ki je umrl 1. 1925 in je bil 1. 1911 prvi predsednik kitajske republike. Prostozidar je pa tudi še vrhovni general Cankajšek, naslednik Sunjatsena in njegov adjutant Yatin, oba pripadata pekinški loži »Pagoda-Lodge«.

Prostozidarstvo na Filipinih je začelo že 1. 1752 delovati in sicer zato, da bi Filipinsko otočje osvobodili izpod »političnega« in »cerkvenega« jarma. Da bi uspešneje delovali, so se zvezali s tajno družbo »Katiounan« in zato so začeli lože na vso moč preganjati. Duša upora je bil prostozidar José Rizal, čigar smrtni dan je od-

slej za narodni praznik na Filipinih. — Ko so na Filipinih uvedli ameriško civilno upravo, 1. 1901, so pa začeli vplivati ameriški prostozidarji. Sedanja Velika loža stoji v Manili in ima 147 celic, ki vsebujejo tudi Malajce in Filipince. Leta 1934 je Velika loža razpisala nagrado za rešitev vprašanja: »Kako bi mogli na Filipinih razširiti prostozidarstvo?« Temu namenu služijo tudi razna predavanja po radiju, ki imajo prostozidarske vsebine.

Leta 1779 so imela skupaj vsa mesta v Indiji, ki so bila angleška, prostozidarske celice, ki so jim domačini rekli »hudičeve bajte«. Na zemljevidih svetovnega prostozidarstva so zaznamovane tudi indijske države. Indijski knezi so navadno častni člani Velike angleške lože. Tiste lože, v katerih so visoki uradniki in državni funkcionarji angleške vlade, so pa le evropske in imajo značaj prostozidarstva v Angliji.

„Leteča Azija“ Mandžurski ekspresni vlak

Dne 1. septembra so otvorili železniško zvezo med Dairenom in Harbinom. Prvi vlak, ki je odšel iz Dairena, je bil električni ekspresni vlak južno-mandžurske železnice »Azija«.

Po mandžurski ravnini.

Ekspresni vlak je v velikem loku zavil krog mesta in dospel do obale. Nato smo odbrzeli na veliko mandžursko ravan. Na desni in levi smo videli lične vasice in lepo obdelane njive in vrtove. Tu uspevajo slavno znana mandžurska jabočka, dalje breskve, hruške, češnje in druge vrste sadja. Kmalu smo zagledali fižolova polja (soja), zraven bombažev nasadi, riževa polja in žitna vseh vrst. Posebno žito, ki raste tu in ki se ljudje največ preživljajo z njim, pa je kaoliang, ki zraste do 3 m visoko. Ker je bilo prej mnogo banditov, ki so napadali vlak, je prepovedano zasajati polja do proge bliže, ko do 500 m razdalje. — Medtem brzi ekspres s hitrostjo 110 km na uro. A ker je še veliko mostov, ki take brzine ne prenesejo, je povprečna hitrost ekspresa 73 km na uro. Vlak vozi brez tresenja in tudi ropota ni slišati, le prijetno brnenje doni na uho. Vlak sestoji iz lokomotive, tovornega vagona, dveh voz 3. razreda, jedilnega voza, enega voza 2. razreda in slednjič je še vagon 1. razreda. Oprema vseh treh razredov je sijajna.

Copate in čaj.

Ker so Japonci navajeni, da se v vlaku sezujejo, je pri vsakem sedehu pripravljen par copat iz usnja, ki jih vsi, tudi častniki, obujejo. Čeprav je zunaj peklenska vročina, je v vlaku jako prijetno ozračje in sicer 23 stopinj Celzija, zunaj pa je v senci 35 stopinj. Vlak poleti hladijo, pozimi pa segrejejo. In dasi vsi potniki kadijo ko Turki, vendar ni nikjer nič dima, zakaj tudi za preprij je pravilno poskrbljeno. Vsake pol ure se pojavi »Boy« — sluga —, ki prinese vlažne, vroče brisače, ki si z njimi obrišejo potniki obraz in roke. Čez dve minuti se boj spet prikaže in prinese skodelico čaja, ki ga po vseh japonskih vlakih brezplačno nudijo. Nočni vlaki s spalnimi vagoni pa imajo celo električne likalnice, da si more kdo za picho odškodnino politikati obleko.

Nizke cene.

Jedilni voz je ličen in gosposki kot bi ga vzel iz škatlice. Kdor si naroči evropsko kosilo, uobičajno: jelo, ribo in meso ali perutnino, moč nato jed, kruh, sirovo maslo, sadje, kavo in plača za vse kosilo 25 dinarjev z napitnico vred! Dodajo še steklenico piva ali šilce žganja za 10 dinarjev. — Sploh so cene v Mandžuriji poglavje zase. Za vožnjo z luksuznim vlakom z vsemi udobnostmi plačaš za vožnjo 940 kilometrov dolgo — samo 700 dinarjev — pa v 1. razredu! V 3. razredu samo 260 Din. —

Zične ovire.

Kamorkoli pogledaš — sante njive, samo žito in soja. Zdjaj pa zdjaj zagledaš kak spomenik v spomin rusko-japonske vojne. Enonadstropne hiše leno stojijo sredi drevja in vrtov, zato je čudno videti, ko je najmanj po eno poslopje obdano z bodečo žico in z obzidjem s strelskimi linami. Tudi mostovi so zavarovani z utrdbami. — Jako zanimiva je jeklarna pri Anšanu, ki jo je videti iz vagona in ki je bila še nedavno izgotovljena. Preden zavoji vlak v Mukden, se začneš velikemu industrijskemu okraju, ki je lani nastal. Slednjič zapaziš radijske stolpe pri Hsingu in točno do minute zapelje vlak na postajo Mukden. Tu odklopijo težko lokomotivo in priklopijo lažjo, ker proga dalje ni več tako močna, da bi mogla po njej prejšnja lokomotiva in tudi hitrost se zmanjša.

Prva vožnja po novi progi.

Kmalu se odpeljemo dalje na sever. Pokrajina se spreminja, veliko je pušče, tu in tam so močvare. Dosti je delavskih šotorov, ki so priložili široki ruski tir na normalnega. Zdj se, da se domačini močno zanimajo za novi vlak, saj jih kar množica

stoji ob tiru, ki opazujejo srebrnosivega orjaka. — V vagonu ni več hladilnih naprav, ampak zdaj so vagone zakurili, ker je tu — ko pri nas — zdjaj prav hladno. Vsa olna so zastirta, da jih banditi ne zadenejo in na vsakem vagonu sta po dva oborožena japonska vojaka, tovrni vagon pa straži deset mož. Vlak vozi zelo počasi, vendar smo prispeji v Harbin samo z zamudo pol ure, kar je brez pomena za vožnjo po 940 km dolgi progi.

Abesinska moda? V Parizu so si že izmislili pelerino po abesinskem načinu in skoraj dobimo abesinsko žensko modo.

Smešnica

»Ali ste upnikom predložili svoje račune?« je vprašal odvetnik svojo stranko.

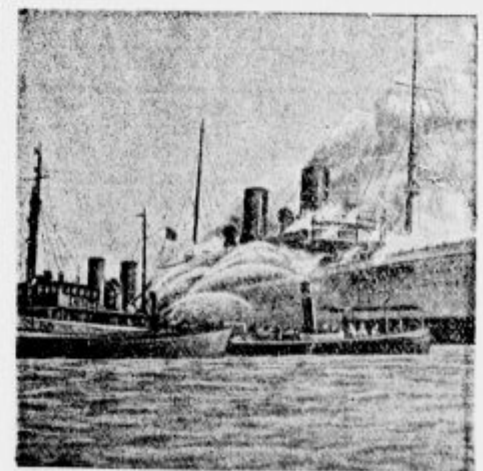
»Sem.«

»In kaj so gospodje rekli?«

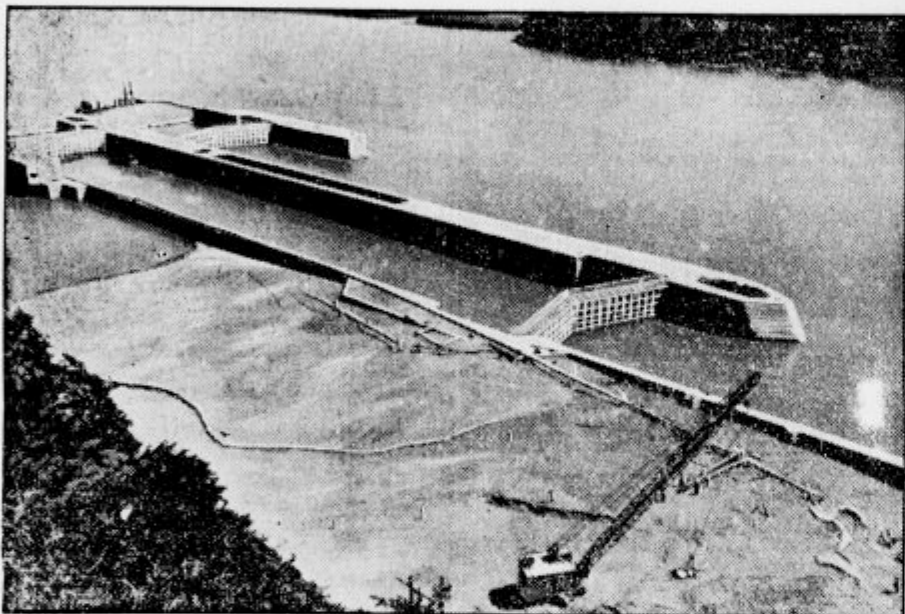
»Da naj se poberem k vragu!«

»In vi — kaj ste storili?«

»Sem prišel k vam.«

Goreča »Ausonia« v Aleksandriji. Na 14.000 ton-skim italijanskem brzoparniku »Ausonia« je eksplodiral kotel, baš tedaj, ko se je parnik približal Aleksandriji in bliskovito naglo se je razširil ogenj. — V Aleksandriji pa je tudi mnogo angleških bojnih ladij, ki so koj prihitele na pomoč in so tako rešili vse potništvo in moštvo — razen štirih mož posadke. Slika je prvi posnetek goreče ladje, ki jo gasijo s posebnih, gasilskih bark.

Brzdanje Mississippija. Zdjaj so začeli graditi veliki kanski jez pri Dubuqueju, ki bo pripomogel, da bodo mogli parniki na daljavo 2000 km — od Mehškega zaliva do dvojnatiht mest Minneapolis in St. Paul in skozi velika jezera — pluti po Mississippiju. Delo bo stalo 100 milijonov dolarjev in z njim bodo Američani od pomagali brezposelnosti.

Prostozidarstvo ob Tihem oceanu

Japonska ima samo anglo-saške prostozidarske kolonije v mestih Yokohame, Tokio in Kobe. Vlada zahteva na podlagi »Gentleman Agreement-a« (Zveza gospodov), da delujejo inozemske lože na Japonskem tako, da niso vidne javnosti in da Japoncev ne sprejemajo za člane. Tisti japonski državljani, ki so se v inozemstvu vpisali med prostozidarje, smejo obiskovati lože v Nipponu, kjer so njih člani večinoma Američani. Edini pomembnejši japonski prostozidar je bil grof Tadasu Hajasky, ki je 1. 1913 umrl in je bil častni višji paznik Velike angleške lože, tudi večkrat minister in poslanik v Londonu. Grof je veliko pomagal, da sta se pred svetovno vojno združili Japonska in Anglija. — V Mandžukiju deluje večinoma Velika loža iz Amerike, ki je ustanovila celice v Mukden, Harbinu in Dajrenu. Časopisje zdjaj pa zdjaj ogorčeno napada Zvezo narodov in prostozidarstvo. Celo v parlamentu so bile lani interpelacije radi prostozidarjev in vlada ni dala nobenih zadostnih izjav, zato je časopisje še bolj ogorčeno. — Kraljestvo Siam, ima v glavnem mestu Bangkok, ložo pod škotsko oblastjo, prav tako Koreja v glavnem me-

stu Söulu. — Na Kitajskem se do današnjih časov ni razvilo nobeno kitajsko prostozidarstvo. V tej veliki državi, ki ima 435 milijonov prebivalcev, deluje samo 41 celic, ki so podložne raznim inozemskim Velikim ložam. Med temi je važna leta 1932 ustanovljena šanghajska loža »Lux Orientis«, ki so jo ustanovili judovski trgovci in ki pripada vrhovnemu vodstvu Velike lože na Dunaju. — Severno-kitajska pokrajinska angleška loža se v teh dneh pogaja z raznimi prostozidarskimi oblastmi, da bi ustanovili »posvetovalnico za severno Kitajsko«, da bi bila tako vsa organizacija bolj enotna. Centralistična uprava bi namreč lahko ustanovila kitajsko Veliko ložo. Domačinov pa ne sprejemajo vse lože. Štiri celice Velike lože iz Massachusettsa sprejemajo Kitajce, neka loža v Pekingu vsebuje člane enajstih narodov. Zdjaj pa radi političnih zmed ne otvorijo nobenih novih postojank. —

Dasi je malo kitajskih prostozidarjev, vendar so med njimi važne politične osebnosti. Zlasti nankinska vlada ima veliko prostozidarjev, ki so: zunanji minister C. C. Vu; dalje Hen-Ting Vang, ministrski predsednik prve republikanske vlade;

Ves narod zaprt! V Turčiji so v drugič, odkar vodi državo Atatürk (Kemal paša) uvedli štetje naroda. Tega dne ni smel — razen tistih, ki so sestevali ljudi — nihče iz hiše in posebne straže so pazile, da se je povelje strogo izvršilo. Tako so bile vse ulice popolnoma prazne, kakor nam priča pričujoča slika iz Istanbula.

Škol dr. Gregorij Rožman

Pismo iz Amerike

Bridgeport, Conn., 6. oktobra 1935.

Danes sem birmal 64 dečkov in 69 deklic. Birma v Ameriki je precej spodbudnejša kakor pri nas. Strogo se gleda na to, da so botri praktični katoliki. Brez vsakega ozira odklanjajo take, ki svojih verskih dolžnosti ne vrše redno.

Birmanci in botri imajo v cerkvi častno mesto. Birmanci sedijo v eni klopi, v drugi za njimi pa botri. Med skolovalo maso prejemajo vsi, birmanci in botri, sv. obhajilo. K birmi pa pristopajo pri obhajilu miri, ali pa škof sedi pred oltarjem in birmanci po dva in dva pristopajo. Vse se vrši v najlepšem redu. Imajo pa za vse obrede prave vaje. Vsak boter mora priti k vaji, da potem pri birmi ni nobene gneče, nobenega postopanja sem in tja. Reda v cerkvi se moramo iti učit k ameriškim katoličanom. Cerkevni reditelji, ki so za to posebej nastavljeni, nakazujejo prostore, urejajo dohod in odhod od obhajilne mize itd.

Med maso je bilo lepo in mogočno ljudsko pelje, ki ga je spretno vodil o. Odilo Hanišek. Župnik Golob, ki že nad 20 let vodi župnijo Sv. Križa, je pozidal cerkev in župnišče. Amerikanska župnišča so vzorno urejena, praktično kot so tu stanovanjske hiše. Majhna so, prostor zgledno dobro uporabljen. Pri vsakem stanovanju je kopalnica in stranišče. Centralna kurjava, povečini na surovo olje (nafto), deluje avtomatično. Na hodniku je poseben aparat, ki se zvečer nastavi,

koliko stopinj naj bo zjutraj ob določeni uri. Kurjava začne pravočasno delovati. Ko se človek ob tisti uri zbudi, so že vsi prostori enako topli. Ker je povsod zakurjeno, imajo tudi pozimi vsa vrata v sobah odprta, da je takorekoč vsa hiša en prostor. Vsa župnišča so tudi iz opremljena z vsem, tako da župniku in kaplanu ni treba ničesar drugega s seboj prinesiti kot svojo obleko in knjige. Selitev je zelo enostavna in poceni. V ameriških hišah ni omar, ki zastavljajo prostor v sobah. Vse omare so v stenah. Ni treba zanje več lesa kakor za vrata. Enostavno in poceni.

Popoldne sem bil povabljen v slovaško faro Sv. Janeza Nepomuka. Lepa in velika cerkev je bila polna vernikov, ki so skupno prepevali litanije. Nagovoril sem jih v slovenskem jeziku, počasi in razločno. Trdili so, da so me lahko vse razumeli. Njihov župnik Černický je še razmeroma mlad, ima naše Slovence rad, pomaga v slovenskih fahrah. Prišel me je takoj ob prihodu v New York pozdraviti. Veseli me, da sem mu ljubezno pozornost mogel vrniti.

Jutri nameravam obiskati tukajšnjega škofa Me Auliffea, ki rezidira v 100 km oddaljenem Hartfordu. Zvečer ob 19 pa se v New Yorku zopet »vkrcam« v spalni voz, ki me bo kakih 4000 km daleč prepeljal v Leadville Col. h koroškemu rojaku župniku Juriju Trunku, kjer se vrši 40 urna pobožnost. S tem bom prišel v ameriški zapad, ki je po trditvah nekaterih sele prava Amerika.

Okrog Afrike V Krügerjevem narodnem parku. Piše prof. dr. I. Knific

XXX.

Na poti v Beiro (Mozambik), 25. avgusta.

Največja posebnost Južne Afrike je »Krügerjev narodni park«, naravni rezervat divjačine. Leži vse v Transvaalu, poleg portugalske meje. Meri 20.000 kvadr. km, torej dvakrat toliko kot bivša Kraljevina. Prišel je s tem parkom burški predsednik Krüger, zato se tudi po njem imenuje. Angličje so ga zelo razširili. Seveda smo ga obiskali.

Popoldne smo se v Lawrence Marquess vsedli na vlak. Vozili smo se na zahod 100 km daleč po sami ravnini, nezanemljivi stepi, do zadnje portugalske postaje Ressano Garcia. V prvem razredu, kot se spodobi ljudem, ki kaj imajo. Tu smo najprej večerjali, nato prenočili. Je pa to borna vas; hiše pritrjene, pobeljene lesovje; smeti povsod dosti; umazanost, kakor se spodobijo za katarske železniške delavce; tla posuta z mehkim peskom, da kolaneš, ko se prestopaš. Pa so nam vendarle postregli s okusno večerjo. Bosonožci, izredno črni streljčki, so nam stregli pravi elegantno in se zvijali med gnečo kot kače. Prenočili jih je nekaj v »hotelu«, v skupinah po večjih sobah, drugi smo pa šli v spalne vagonce, kjer so nam na usnjatih sedežih priredili dostojna ležišča. Posteljino in avtomobile smo kar z železnice pripeljali iz Markeša.

Ob petih smo vstali in zajtrkovali, ob šestih, ko se je danilo, smo se na 24 avtih odpravili proti meji, tudi hrano smo vzeli s seboj. Prično se obmejne težave: popisovanje vozil in potnikov, pregledovanje listin, najprej na portugalski, nato na transvaalski meji. Odtod po klancih navzgor in navzdol do prve angleške postaje Komatiport, umazanega gnezda s par hišami. Zadrželi smo proti Krokodilovi reki. Tu se je pričel dirindaj. Saj reka ni široka, toda mostu ni vsak avto so z brodom prepeljali čez vodo, kar je trajalo celo uro nepotrebnih zamud. In kako preprost je prevoz! Stiri črnci vlečejo za železno vrv, za takt pa prepevajo. Vprašali smo soferja, Nemca, ki že dolga leta biva to, kaj pojeto. Pravil je, da vedno povnavljajo besede: »Stirje zamorci, pa nobeden nič denarja.« Prizor so večkrat filmali.

Onstran reke se pričinja zivalski raj. Divjačina prosto biva na velikanskih valoviti stepi, ali če hočete, »pragozd«, ker nihče ne odstranja padlih dreves. Po tej stepi je zgrajenih 700 km cest, rjavih potov za avtomobile; peš ne bo nihče hodil po raztrganih tleh. Gre pa cesta včasih strmo navzdol, nato istokotno strmo navzgor; vsi razbiti smo izstopali na počivališčih. Prevozili smo ves dan krog 100 milj (160 km).

Kakšno divjačino smo videli? Največ gazel in antilop; cele grude jih je bilo. Živali so krotke in se pasajo blizu cest. Avtov se ne boje, saj so jih vajene. Samo včasih se neumni živalci zadi, da steče, pa ne od voza proč, temveč pred njim čez cesto, kakor pri nas kokoši, druge pa za njo. Zanimivo je gledati, kako visoko skačejo in kako dolgi so skoki.

V začetku smo videli trume onih prikupnih, črnobelo pisanih zeber, ki jih po sliki pozna že vsak soiarček. Pasajo se bolj oddaljeno, ker so boječe. Zirafo smo videli eno samo in še to v precejšnji razdalji. Več je bilo bivolv, jako nevarna zver je to, gušev, divjih prašičev, nekaj opic in en šakal; tudi korožoge smo videli na daljnogled. Plisce so zastopali predvsem orli.

Park je odprt samo v zimskem času, od 31. maja do 31. oktobra. Poleti je prevroč; zveri počivajo v grmovju in pa malarija je v tem času prevarna. V avgustu dreve še ne zeleni, trava je vsa rumena, zato se riave živali odtegnje očem. Zveri so se avtov že navade, da ne beže. Ne napadejo nikogar. Vodstvo parka je izdalo ostre odredbe za potnike. Nihče ne sme streljati ali dražiti zveri. Nihče ne sme z voza, da bi fotografiral divjačino; živali so ni toliko napredovale, da bi ločile aparat od puške. Vozili se sme samo po cestah. Prom in mačkom je vstop prepovedan. Spati ne sme nihče na prostem. So posebna prenočišča za take, ki dva dni ali več bivajo v rezervatu. To so iz cementa zidane okrogle koče s slomutimi strehi, po vzgledu zamorskih vasi, ali pa podolgovati stotoni, posteljno in živečo mora vsakdo prinesiti s seboj; drva so pripravljena. Ponoči ne sme nihče na prosti; zveri takrat ne poznajo šale.

Vsem je bila v srcu in na jeziku ista želja: srečati vsaj enega leva. Kakor neradi priznati moram resnico, tako sem vam obljubil: videli bismo nobenega. Kjer smo se srečali, kjer smo počivali, povsod isto vprašanje: Ste videli kakšnega leva? Sofer nam je pravil, da je še vedno imel priliko, videti kralja jevril, včasih kar po več skupaj, navadno pod kakim drevesom. Ni se še zgodilo, da bi bil lev kak avto napadel, da se je stal samo par korakov od njega. Treba je počasi in mirno voziti; lev mogoče stoji in mirno gleda avto, ali pa se umakne. Le to smo prosili soferja, če bo kak mrcina tekla za nami, naj nekoliko počene. Prepovedano pa je ob srečanju stopiti z voza; če je lev videti še tako krotak, gladiti in božati se ne smi. Sloni so daleč na severu. Od vodoh so krodili in povodni konji, toda se zavlečejo od ceste proč. Sicer je za krodčelji tako sit kot okolica, da ga je težko opaziti. Prepovedano je v parku kopati se; kopalca bi vendarle utegnili ugrizniti kak živalica.

Občni zbor smuč. kluba Ljubljana

Ljubljana, 25. oktobra.

Sinoči je potegla Smučarski klub Ljubljana račun čez zadnje poslovno dobo, ki je bila zopet izredno bogata. Predvsem bi bilo poudariti, da vidimo malo takih občnih zborov, kakšen je bil sinočni od Ljubljane. Vse je bilo soglasno sprejeto, iz vseh poročil se je odražala velika harmonija, ki vlada med odborom na eni ter ostalim članstvom na drugi strani. Može, ki vodijo ta agilni klub, so res na svojem mestu in zaslužijo za svoje idealno in požrtvovalno delo prav gotovo vsa pohvala. In zato tudi niso izostali uspehi; saj tvorijo ravno člani SK Ljubljane hrbenice naše državne reprezentance, saj ima ravno Ljubljana najboljši skakalce v celih državah. Vodstvo kluba si je bilo vedno svesto svoje naloge, zato si je najemalo samo razne trenerje, četudi je bilo to zvezano z velikanskimi stroški. In ravno zato ima klub od leta do leta večje uspehe, na katere niso ponosni samo klubovi člani, temveč vsa jugoslovanska športna javnost. Le po tej poti naprej in naš zimski sport, zlasti smučanje, ki je ravno po zaslugi Smučarskega kluba Ljubljane doseglo tako lepe rezultate, se bo kmalu povzpelo do take višine, da bomo tudi na mednarodnem polju upeševani.

Lowrence Marques pomeni sredino našega potovanja, tako glede časa, kakor glede razdalj. Tu sta vstopili dve misijonski sestri. Od njih samih sem zvedel, da prihajata iz Transvaala, od Lydenburga, kjer delujejo Slovenci. Starejša mi je pravila, da je prednica v Glencoe (ime je znano iz naših misijonskih listov), da je v njih provinci več Jugoslovancev; imen ni vedela razen o. Musarja. Potujeta do Mombase, od tam pa v Ugando. Govorita samo angleški.

Prihod teh dveh sester je imel za posledico, da sem danes privratar maselval na ladji. Dostojem imel ne streljčke ne občinstva, brez tega pa sv. opravilo ni dovoljeno. Za današnjo nedeljo smo od vodstva prejeli težki kovčeg, kjer je spravljeno vse, kar se rabi za službo božjo. Kakor je stvar navidez enostavna, je za združeno z ovirami. Kot prostor se porablja »otroška soba« z nizkimi mizami, kjer se sicer deca igra, Svetlega znamenja nikakega. Vse se razloži po mizi, kar je zamudno, in koncem opravila spravi v kovčeg, kar traja dokaj časa. Vse se mora izvršiti v zgodnji uri, da se red ne moti. Med maso se parnik ziblje; treba je uravnati ravnotežje. Ob nedeljah, sem dejal ducicima, bomo imeli službo božjo, ob delavnikih, kadar bo priložno, bomo šli pa na celino v pravo cerkev, za kar sta bili sestri hvaležni.

Sah

Brzoturnir L. s. k-a. L. s. k. je v sredo otvoril letošnjo sezono z velikim brzoturnirjem, katerega se je udeležilo 32 igralcev. Igralci so bili porazdeljeni v tri skupine, v katerih so bili odigrani semifinalni turnirji. Za finale so plasirali sledeči: Cibie, Furlani, Iskra, Kranje, Longer, Marek, Preinfalk, Rupnik, Sikošek, Savli, Sorli in M. Vidmar. Vsi ti igralci so se afirmirali že tudi na prejšnjih brzoturnirjih. V tretjek se je vršil finalni turnir, v katerem je bila borba zelo ostra, čeprav partije niso bile na višini. Igralec L. s. k-a manjka reden training in vse partije so bile polne hudih napak. V finalu je končno zmagal Longer, ki je pokazal še največ sigurnosti in dosegel 8 točk. S tem si je osvojil prvenstvo v tem mesecu in umetniško sliko, darilo klubovega predsednika univ. prof. Kasala. Ostali igralci so dosegli sledeče uspehe: Preinfalk in Sorli 7 in pol, Rupnik, Sikošek in M. Vidmar 7, Iskra 6, Kranje 4, Furlani in Marek 3 in pol, Cibie 3 in Savli 2. Turnir je pod vodstvo prof. Copa potekel lepo in mirno.

Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani

Režiserjem in voditeljem ljudskih odrov. Najbolj odgovorno mesto v igralški družini ima gotovo režiser. On določa igrce, izbira za sedelbo primerne igralce, vodi skušnje, skratka, on nosi polno odgovornost za uspešnost predstave. Zato je potrebna vsakemu režiserju in voditelju in tudi igralcem knjižica, ki jo je spisal M. Skrbinek, član narodnega gledališča v Ljubljani: Diletantski oder. Navodilo igralcem in režiserjem, obsega 88 strani in stane 10 Din. V tej knjižici dobijo naši podeželski diletanti polno dragocenih nasvetov in naukov, ki so jim potrebni za njihovo umeštvanje pri odru. Izbera igrce, zasedba, vaje, režija, oderski jezik, mimika, maskiranje, priklanjaje, kritika, odprava in dvorane, garderoba itd. Maskerjem in zlasti onim, ki opravljajo šminkanje, pa pripravljamo knjižico: Lepa maska, navodila za šminkanje. Spisal jo je šef-vlasular narodnega gledališča E. Navinšek, cena 6 Din. Posebno pa pripravljamo knjižico Niko Kureta: Za pravi ljudski oder — smernice našemu igranju, 20 Din. Naročajo se v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani. Knjižice so najpo potrebnosti vsakomur, ki kakorkoli sodeluje pri odru in mu je za preveč gledališke umetnosti.

Nov stroj za razpršenje umetnih gnojil

Celje, 25. oktobra.

Té dni smo imeli priliko videti v akciji nov stroj za razpršenje umetnih gnojil, ki ga je izumil strojni konstruktor tvrdke A. Westen d. d. v Celju, agilen g. Franjo Zohar. Na travniku, ki leži med Voglajno in tovarno umetnih gnojil (Celjska podružnica tovarne kemičnih izdelkov v Hrasniku d. d.), so navzoči, med njimi okrajni knjižniški referent g. Wernig in upravnik Kmetijske družbe v Celju g. Kocijan, ugotovili, da se novo konstruirani stroj odlično obnese. Novi stroj, ki ga že

KADAR POTREBUJETE OBLEKO
preglejte tudi naša sukna v naših prodajalnah, ki so danes po kvaleteti enakovredna najbolj dovršenim inozemskim proizvodom, a v ceni mnogo ugodnejša.

VLADA TEOKAROVIČ & KOMP.
Paraćin

Sport

Jutri Ilirija : Primorje

v prvenstveni nogometni kvalifikaciji tekmi ob 14.30 na igrišču »Hermesa« z zanimivo predtekmo.

Jutri bo šlo za res, za prevažne točke in že jutri se bo določil položaj obeh klubov, ki ga zavzameja v tem izločilnem tekmovalstvu. Torej resna stvar. Težko je reči vnaprej kaj o izidu te tekme, ker moramo priznati, da so moči obeh moštev tako izenačene, da je vsa stvar zavita v popolno negotovost. Vemo, da

bosta moštev napravili vse in tudi to vemo, da bomo jutri prisostvovali velikemu sportnemu dogodku.

Da bomo beležili jutri rekorden posej, je gotovo, saj nihče, ki mu je le kako dana prilika, ne bo hotel zamuditi te redke prilike. Vsi tedega priporočamo občinstvu, da si nabavi vstopnice jutri dopoldne že v predprodaji v Kavarni Evropi, da se na ta način izogne prerivanju pri blaginjah na igrišču.

Rožmana zasluga pa je — tako pravi tajnik dalje —, da je prišlo do gradnje teh dveh neobhodno potrebnih skakalnic.

Dalje pravi tajnik v svojem poročilu tudi, da je imela uprava v letošnjem letu 31 rednih sej ter številne sestanke in posvetovanja. Članstva šteje klub 370, črtanih oziroma izstopilo jih je 89, natančno vstopilo pa 48 članov. Z željo, da bi tudi novi odbor ukrepal vse v splošno korist smučarstva, je zaključil g. tajnik svoje izjerno poročilo, za katero je žel pri vseh navzočih veliko pohvalo.

G. tehnični referent Koptiva pa nam je v podrobnosti pokazal delo tehničnega odseka v pretekli poslovni dobi ter zlasti uspehe klubskih tekmovalcev. Omenja razne treninge, tečaje in tekme ter jih primerja z uspehi in udeležbo v prejšnji sezoni. Vse svoje poročilo je statistično tako lepo podprl, da je moral tudi oni, ki se ni aktivno udeleževal v klubu, takoj vedeti, kaj se je napravilo v tem pogledu za napredek smučarstva. Končno je navedel g. Koptiva še tabele, ki jih vodi klub za svoje tekmovalce. Po teh ocenah je na prvem mestu med seniorji Baebler Leo s 47 točkami, pri juniorjih pa se je umestil na prvo mesto Bevc Edo s 24,50 točkami. Z zahvalo vsem sodelavcem in tekmovalcem je tehnični referent zaključil svoje lepo poročilo.

Nadalje omenjamo, da so poročali še ostali funkcionarji, katerih poročila so bila ravno tako soglasno in z odobravanjem sprejeta, nakar se je predsednik g. Gnidovec še enkrat zahvalil vsem, ki so pripomogli klubu do takih uspehov. G. načelniku dr. Orli ter g. Kermavnerju pa je predsednik izročil lepa spominska darila v znak priznanja zaslug za klub.

Za poslovno leto 1935-36 je bil soglasno izvoljen tale odbor: predsednik Gnidovec, podpredsednik dr. Orli, tajnik Omerzu, namestnik Koptiva, blaginjak Koreniti, gospodar Drogenik, tehnični referent Zupan, odborniki dr. Pirč, Kurner, Jelenič, Koruza, Smuc, Vovčina in Skočir, namestnik poročnik Nedić in Vogrič, v tehnični odbor pa za načelnika Zupan, namestnika Jelenič, za člane dr. Košir, dr. Dugan, Sila, Koptiva, Vogrič, mag. Piccoli, Skočir, Tarasov, Kristan, Koruza, Vovčina, Drogenik, Dev, Svaiger, Golob, Šeselj in poročnik Nedić.

Prvenstvo II. razreda

Jadran : Grafika in Svoboda : Korotan na igrišču Jadrana. V nedeljo nastopijo na igrišču Jadrana v Kolesarji gornji pari v svoji zadnji prvenstveni borbi. Ob 9 nastopita Svoboda in Korotan, ob pol 11 se pa spoprimeta Jadran in Grafika. Tekme obeta biti zanimive, zato je apeliramo na športno občinstvo, da v čimvečjem številu posesti Trnovo!

Slovan : Reka. V nedeljo se srečata zgoraj imenovana kluba v prvenstveni tekmi za naslov jesenskega prvaka. Kdo bo prvak, bo odločila nedelja, kariti favorizirani prvi ali drugi klub, bi bilo krivično. Slovan, ki vodi že nekaj nedelj na vrhu tabele in je dosedaj edini še nepremagan, si bo skušal se v tej poslednji borbi uvrstiti svojo pozicijo. Ravno tako tudi Reka, katere je poznana kot borbeno in tehnično moštvo. Tekma se vrši v nedeljo ob 10 dopoldne na igrišču Slovana za Kolinsko tovarno. V predtekmi, ki se začne ob 8.30, se srečata tudi v prvenstveni borbi Mars in Sloga. Radi nizke vstopnine je obisk tekme vsakomur omogočen.

Cross-country. Smučarski klub Ljubljana razpisuje na dan 10. novembra 1935 cross-country za mladino in verificirane tekmovalce v Rožniškem gozdu. Proge za 14—16 letne 2 km, za 16—18 letne 3 km, za verificirane tekmovalce 5 km. Start in cilj na strelišču pod Rožnikom. Na vsaki progi prejmejo prvi trije diplom. Podrobnejši razpis se bo objavil pravočasno.

Korotan : Gorenjec. Srečanje Gorenčeve enajstorice s Korotanom bo za Gorenjce ena najtežjih tekem. Močno okrenjeni Gorenjci nima upanja na zmago in tudi v prvenstveni tabeli ne bo na častnem mestu. Dosedaj je izgubil že 3 tekme in če še nedeljsko izgubi, se plasira na zadnje mesto. Mislimo, da se črno-beli zavedajo važnosti te tekme, ki jih imajo pred seboj, in da bodo pokazali v nedeljo vso zmoglost in dobro voljo.

Belgrad, 24. oktobra. m. Kakor znano, gre štacija, ki bo nesla prihodnje leto gorečo bakljo na Olimpijado v Berlin, tudi skozi našo državo. Naš Olimpijski odbor je glavnemu Olimpijskemu odboru v Berlinu predlagal, naj bi šla štacija mimo Opence. Ta prošnja našega odbora je bila uslišana. Sedaj je naš Olimpijski odbor izdelal podoben načrt za to štafeto. Ta načrt je predložil preko ministra za telesno vzgojo v odobritev in potem tega tudi v odobritev na najvišjem mestu. Zanimel našega športnega odbora je tako posrečena, da je vzbudila gotovo pozornost vsakega srca. Dne 29. t. m. prispe v Belgrad glavni zastopstvo Olimpijskega odbora, da se najprej v Belgradu, nato pe še v Zagrebu pogovori o vseh podrobnostih.

Smučarski klub Ljubljana poziva vse tekmovalce na sezonski vstopni dan 29. oktobra ob 18.30 uri v tovarnovalni klubski gimnazije — Tomanovič ulici. Udeležba strogo obvezna za vse radi dogovora glede opreme in iznajde ter prijetosti gimnastičnih vaj. Gimnastični vaje na odpravi smučarskih dlanč in gosolov, člane in učence se bodo vršile vsak petek v tovarnovalni klubski gimnaziji od 18.30 do 19.30. Udeležba brezplačna.

nejo konji, bazira na centrifugalnem principu, je prav lahek in dovoljuje enostavno ravnanje, radi česar smo mnenja, da predstavlja novi stroj resno pridobitev za naše poljedelstvo. Novi stroj je bil saržiran s koslatno žlindro, katere je brezhibno, hitro in zelo enakomerno razpršil v širini 2 metrov. Povdarjati pa moramo, da tošfana žlindra sploh ni razvila prahu, temveč se je lepo polegla na tla. Navzoči so se pridružili mnenju g. Zoharja, da bi novi stroj tudi lahko služil za desintoksikacijo bojnih plinov potom razpršenja klorovega apna. G. Zoharja, ki je pripravljen dati vsakomur tozadevna zaželenja poasnila, čestitamo k novemu uspehu.

